

LETTER-OEFENINGEN,

V O O R

1798.

Rechtsgeleerd Onderzoek, of de Proclamatie van de Nationale Vergadering, repræfenteerende het Volk van Nederland, van den 18 Augustus 1796, krachteloos maakte en buiten werking stelt het Placaat van de voormaalgige Staaten van Holland, in dato 21 July 1730, tegen de Sodomie. Door Mr. G. J. GALEŠ. Te Amsterdam, by H. Gartman en W. Vermandel en Zoon, 1798. In gr. 8vo. 20 bl.

De Burger GALEŠ kreeg tot het ſchryven van dit Stukjen aanleiding, by gelegenheid dat twee perſoonen, ſchuldig aan de verfoeijelyke misdaad van *Sodomie*, onlangs te *Amsterdam*, en wel den 26 van Grasmaand 1798, capitaal voorgeleid wierden; wanneer (volgens zyne inleidigh) zeker Jood, of, naar de tegenwoordige taalhervorming, zeker *Mofaiſch Burger*, in een gezelfchap durfde beweeren: dat de doodſtraf omtrend deeze misdaad niet moest worden uitgeoefend, *om dat*, zeide hy, by Proclamatie van 18 Augustus 1796, *de Kerk van den Staat is afgeſcheiden.*

In den beginne dacht de Schryver: zou de Burger ook raaskallen! doch hy vernam zedert, dat het hem ernst was, en zyne *argumentatien* hier op neder kwamen: „ De Staat heeft „ gemaakt Wetten, ſtraffende dit *crimen* met de dood; die „ Wetten beruſten op Goddelyke Wetten; deeze vervallen „ door de gedecreteerde afſcheiding van de Kerk en Staat, en „ deeze Wetten vervallende, vervallen te gelyk de menſchelyke „ Wetten op die Wetten gebouwd.”

Indien dit wezenlyk de loop der redeneering van iemand geweest is, (daar wy nog al aan durven twyſelen, om dat ze al te byzonder, om niet te zeggen, al te dwaas, is) dan moeten wy met den Burger GALEŠ dezelve ook zeldzaam, en de gevolgtrekkingen vooral zeer zeldzaam, noemen. En offchoon wy niet weeten, of de Mofaiſche Burger door de *Argumenten* van den Christen Burger van zyn gevoelen is te rug gekoomen, zo gelooven wy toch, dat ſommige argumenten, in dit boekjen voorkomende, door de meeste Rechtsgeleerden voor voldoende zullen worden gehouden.

De Autheur volgt, in dit geſchrift, deeze orde, dat hy eerſtelyk onderzoekt, wat de Goddelyke en Menſchelyke Wetten, ten opzichte van de misdaad van *Sodomie*, bepaalen; en dan ten tweede, of, door de afſcheiding van Kerk en Staat, *daarom* alle die Wetten vernietigd zyn. Betreffende het eerſte, zo toont de Schryver, zo uit *Lev. XVIII: 22.* als *Lev. XX: 13.* dat de Rechter van Hemel en Aarde, die te rein van oogen is, dan dat hy dit kwaad kan aanſchouwen, al vroeg verklaard heeft, en door woorden en door daaden, niet alleen zyn afkeer tegen die zonden, maar uitdrukkelyk gewild, dat de daaders van dezelve met de dood zouden worden ge-

straf. Hy bevestigt dit verder met *Rom. I: 27. 1 Cor. VI: 10 en 31. 1 Timoth. I: 10.* vooral *Jud. vs. 7:* en voert vervolgens de *Lex Julia de Adulteriis*, en andere bewyzen uit het Romeinsche recht, aan; sluitende dezelve met het Placaat van de Staaten van *Holland en Westvriesland*, van den 21 July 1730.

Wanneer intusfchen de berichten, aan ons gegeven, naar waarheid zyn, waar aan wy niet twyfelen, dan zou zeker Mozaïsch Burger, by gelegenheid van gemelde capitaale voorstelling, beweerd hebben: dat het Placaat van de Staaten van *Holland*, van den Jaare 1730, gegrond is (zo als uit deszelfs inleiding blykt) op de straffe, met welke God de inwooneren van *Sodoma en Gomorra* bezogt heeft. Dan, daar hy de zonde van *Sodoma en Gomorra* meer als eene brooddronkenheid, hoogmoed en wellust, dan die welke *Lev. XVIII: 22 en XX: 13* beschreven wordt, aanzag; en het woord *bekennen*, in de Nederduitsche Vertaaling van *Gen. XIX: 4, 5*, voor een geheel ander woord, in den zin van *cognoscere*, wilde opgevat hebben: zo blykt daar uit, dat die Burger alleen heeft willen beweeran, dat de woorden uit *Lev. XVIII en XX* niet tot een grondslag van het voorn: Placaat gelegd zyn: offchoon hy niet zal kunnen ontkennen, dat de daad, in die twee teksten, *Lev. XVIII: 22 en XX: 13*, verboden wordende, ook in het Placaat van den Jaare 1730 op dezelfde straffe, namelyk op de dood, verboden wordt.

Wy voeren dit echter niet aan, om dat wy ons met de verklaaring of het gevoelen van den Mozaïfchen Burger, betreffende *Gen. XIX: 4 en 5*, zouden vereenigen; geenzins, maar alleen om aan te wyzen, wat het wezenlyk aangevoerde van dien Burger was, dien wy bedoelen. Wy voor ons gelooven ook zeer wel, dat zatheid van brood, overvloed van rykdom, en verregaande hoogmoed, het gedrag der inwooneren van *Sodoma en Gomorra* tot allerley wellust deedt uitloopen; maar wy gelooven 'er by, dat hunne buitenspoorigheid zich ook tot die daaden uitstreckte, welke in *Lev. XVIII: 22 en XX: 13* verboden worden. En wy doen dit met te meerder grond, om dat wy, behalven den Bybel, nog een zeer oud Mozaïsch Burger, namelyk JOSEPHUS, voor ons hebben, welke, in zyn *Antiquit. Jud. Lib. I. Cap. 11*, het karakter dier zo streng gestrafte lieden dus beschryft: „ De Sodomiten, opgeblazen „ door overvloed en menigte van rykdommen, waren moed- „ willig jegens de menschen en weërbarftig tegen God, wiens „ genotene weldaaden zy vergaten. Zy haatten de Vreemde- „ lingen, en brandden van afschuwelyke lusten tot elkander.”

Wat nu het tweede beweerde van den Burger GALEŠ aangaat, zeker is het, dat het Placaat van den Jaare 1730, tot heden, door geen nader Placaat of Decreet, hoegenamd, nog is ingetrokken. En het is, naar ons inzien, even zo zeker, dat

Rech

Rechters, alleen gesteld zynde om de door hoogere magten voorgefchrevene Wetten te handhaaven, zich niet mogen vermeeten, om die kragteloos te willen maaken, al ware het dat zy de gronden, op welken die Wetten gemaakt zyn, niet voor voldoende hielden. Eñ het is alleen om deeze reden, dat wy gelooven, dat het Placaat van den Jaare 1730 ook nog heden strikt gevolgd moet worden, in zo verre dit met de beleedene, of bewezene, misdaaden der gevangenen overeenstemt.

Wy hebben in dit Boekken maar eens CARPSOVIUS aangehaald gevonden, en wel wegens de straffe op den meeneed gesteld: wy waren wezenlyk eenigzins beducht, of niet zomtyds de bedenking van dien man mogt in 't midden gebragt worden, voorkomende in zyne *Verhandeling over de Lyffstrafelyke Misdaaden. Deel I, Hoofdstuk LXIX. §. 37*, alwaar gevraagd wordt, *of de vermenging tuschen Jooden en Christenen met de straffe der Sodomie te beteugelen zy?* En het by diē gelegenheid zeer bedenkyk voorgesteld wordt, of niet het bekennen van eene Christen vrouw door een Jood, of van eene Hebreeuwische vrouw door een Christen man, eenigzins aan de misdaad van *Sodomie* verzwagerd zy. Wy zouden wezenlyk geen raad geweeten hebben, om den goeden CARPSOVIUS, in dit geval, tegen eenig Mozaïsch of Christen Burger te verdedigen. Gelukkig dat hy de zaak slechts vraagsgewyze voor doet komen, en dezelve in de uitwerking nog al iets verzacht. Ook dit *Argument* is, by die gelegenheid, wel eens aangevoerd, waarom wy 'er ook melding van gemaakt hebben.

Daar dit Werkjen, in eenige Iedige oogenblikken, alleen ter beantwoording van zeker waar, of vooronderfeld, wanbegrip, geschreven zy, zo zullen wy onze Leezers niet verze-keren, dat de Rechtsgeleerden, in deeze 20 bladzyden, eenig nieuws voor hen zullen aantreffen: maar ook dit bedoelde de Schryver niet, welke in deeze alleen wenschte by het oude te blyven; zekerlyk om dat wy nog geen nieuw hebben, dat beter is.

HENRICI COLLOT D'ESCURY, J. U. D. Musæ Juveniles. Rotterodami, apud N. Cornel, 1797. In 8vo. 82 pp.

Indien de eerste proeven der vordering en bekwaamheden van opkomende vernuften altyd enige onderscheiding, aanmoediging en lof, verdienen, verdienen zulks mede ongetwyfeld deze Zangen. Wy althans, offchoon wy den jeugdigen Dichter nog met enen *van Lennep* en dergelyke schitterende geesten in genen gelyken rang kunnen stellen, mogen hem

on-